

[Finansministeren.]

vejedes det helt at lade den bevillingsmæssige lempelse bortfalde, idet det fra forskellige side anførtes, at der under hensyn til, at staten på så mange forskellige måder støttede kulturformålene direkte, ikke længere var grund til også at yde disse indirekte støtte gennem afgiftslempelse. Dels under hensyn til den hævdvundne praksis, dels for ikke at mindske lysten til testamentariske dispositioner til fordel for offentlige formål indsatte man dog i loven en bestemmelse om, at finansministeren bevillingsmæssigt kunne nedsætte arveafgiften for sådanne legater, og denne bestemmelse er bibeholdt ved de senere ændringer af arveafgiftsloven.

Den støtte, der i dag ydes de kulturelle formål ad direkte vej, er ikke blevet mindre siden 1908, og jeg har derfor ment at måtte fastholde forslaget bestemmelse om, at afgiften af sådanne legater kun bevillingsmæssigt kan nedsættes til 15 pct.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale forslaget til en velvillig behandling i det høje ting.

Formanden: Udenfor dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede undervisningsminister, for at han kan fremsætte det for hans vedkommende anmeldte lovforslag.

Undervisningsministeren (Bomholt): Jeg har herved den ære for det høje ting at genfremsætte det i forrige folketingssamling fremsatte forslag til lov om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed. (Ændring af lov nr. 217 af 7. juni 1952). Det udvalg, der blev nedsat til behandling af lovforslaget, nåede ikke til ende med sit arbejde inden folketingssamlingens udløb; men det er mig bekendt, at udvalget har afholdt en række møder, ligesom det fra undervisningsministeriet har indhentet en del supplerende oplysninger til nærmere belysning af lovforslagets enkeltheder.

Under ministeriets deraf foranledigede fortsatte arbejde med lovforslaget har det vist sig hensigtsmæssigt at foretage en mindre omarbejdelse af det. Jeg skal senere redegøre for, på hvilke punkter lovforslaget afviger fra det i forrige samling fremsatte.

Om begrundelsen for og formålet med dette lovforslag skal jeg i det hele henvise til, hvad jeg udtalte fra denne talerstol den 10. marts dette år. Jeg skal blot minde om, at lovforslaget i princippet bygger på ungdomskommissionens betænkninger og således tilsigter en virkelig demokratisering af uddannelsen, så at der tilsikres ubemidlede dygtige og evnerige unge, der søger uddannelse ved offentligt anerkendte fagskoler og læreanstalter, legater eller studielån i et sådant omfang, at ingen egnet og interesseret ung hindres af økonomiske grunde i at påbegynde og gennemføre en videregående uddannelse. For at dette mål skal nås, er det en nødvendighed, at der sættes ind med økonomisk støtte allerede overfor gymnasieungdommen. Undervisningen i gymnasiet er jo det fundament, hvorpå den videregående uddannelse som oftest bygges.

Det har under den offentlige debat vedrørende det i forrige samling fremsatte lovforslag været nævnt, at gennemførelsen af det ville medføre en stærkt forøget tilgang til gymnasieundervisningen og dermed overproduktion af studenter og tilsvarende færre unge til anden uddannelse. Jeg vil derfor gerne endnu en gang understrege, at dette naturligvis ikke er lovforslagets mål, og at det heller ikke med nogen rimelighed kan antages at blive dets virkning, først og fremmest fordi der ifølge lovforslaget netop foreslås ydet legater og studielån til uddannelse på alle offentligt anerkendte læreanstalter og fagskoler, f. eks. også tekniske skoler, handelsskoler, den sociale skole, seminarierne, børnehaveseminarier o. s. v. — kort sagt: der tilstræbes udtrykkeligt en spredning af uddannelsen ved ligelig støtte til alle uddannelser på læreanstalter og fagskoler.

Derimod falder — som også tidligere fremhævet — lærlingeuddannelsen udenfor dette lovforslags rammer. Denne uddannelse er omfattet af den særlige lærlingelovgivning.

Det er mig magtpåliggende ved genfremsættelsen af lovforslaget at understrege, at der ikke er nogen grund til at tro, at denne lovgivning skulle bevirke en samfundsmæssigt uønsket tiltrækning af unge til en boglig uddannelse og en tilsvarende borttrækning af unge fra de praktiske fag. Den enkelte unges interesse og anlæg er faktorer, man ikke bør overse; dertil kommer, at der

[Undervisningsministeren.]

ikke kan være tvivl om, at det praktiske liv vil gribe regulerende ind overfor tendens til overproduktion indenfor bestemte grupper — således som det hidtil har været tilfældet.

Iøvrigt er lovforslaget, både af partiernes ordførere under behandlingen i det høje folketinges forrige samling, af pressen og af offentligheden, blevet modtaget med så megen interesse og velvilje, at jeg ikke føler det påkrævet at gentage, hvad jeg ved lovforslagets fremsættelse i forrige samling anførte til støtte for det. Jeg skal indskrænke mig til kort at redegøre for, på hvilke punkter det lovforslag, jeg her fremsætter, afviger fra det oprindelige.

Den væsentligste ændring er, at det oprindelige lovforslags § 1, der indeholdt en tilkendegivelse af, at uddannelsesfondens indtægter ville blive tilvejebragt i første række ved det samtidig af finansministeren fremsatte lovforslag om ændring af lov om afgift af arv og gave, er omarbejdet, idet det må anses for uhensigtsmæssigt i loven om „Ungdommens uddannelsesfond“ udtømmende at angive, ad hvilke veje fonden agtes finansieret. Vedrørende finansieringen henviser jeg til det i dag af den højtærede finansminister fremsatte lovforslag. Når dette ikke udtrykkeligt nævnes i det lovforslag, jeg her fremsætter, skyldes det bl. a. den mulighed, at bidrag til dækning af fondens udgifter også kan fremkomme fra andre indtægtsgivende lovforslag; under alle omstændigheder er det regeringens agt at stille forslag om tilvejebringelse af øgede statsindtægter i et omfang, der samlet svarer til udgifterne ved loven om uddannelsesfondens.

Derimod vil det være naturligt, at det fremdeles angives i denne lov, at det restbeløb af tipstjenestens årlige overskud, som ved tipsloven er bestemt til inddragelse i en studiefond, indgår i „Ungdommens uddannelsesfond“s indtægter. Det bør også finde udtryk i loven, at det til den eksisterende uddannelsesfond i henhold til tipslovgivningen tidligere overførte, men endnu ikke forbrugte beløb indgår i fondens indtægter. Det drejer sig om et beløb på ca. 8 mill. kr., mens det restbeløb af tipsindtægterne, som ifølge tipsloven skal overføres til studiefonden, er meget varierende;

i de første finansår efter lovens vedtagelse var det millionbeløb, derefter gik kurven brat nedad til 0 i finansåret 1952—1953, men er nu atter opadgående; således var indtægten i forrige finansår omkring 640 000 kr.

Uddannelsesfondens bør efter sin karakter opføres på de årlige bevillingslove i lighed med en række andre fonds.

Den ændrede paragraf om fondens indtægter udgør det foreliggende forslags § 2, medens den hidtidige § 2 — „formålsparagraffen“ — er opført som § 1 i nærværende forslag i en mere sammentrængt formulering; ændringerne i denne paragraf er dog rent redaktionelle.

§ 3 om fondens bestyrelse og administration er omarbejdet, således at ikke blot fondens bestyrelse, hvis sammensætning er uændret i forhold til det oprindelige forslag, omhandles i bestemmelsen, men også de øvrige administrative organer, som vil blive nødvendige, for at loven kan komme til at virke efter sin hensigt.

Da fonden nu foreslås opført som statsfond, vil den særlige revisionsbestemmelse i det oprindelige forslags § 4 kunne udgå.

Endelig er der tilføjet en bestemmelse om, at loven skal forelægges folketinget til revision senest i folketingsåret 1960—1961.

Jeg henviser iøvrigt til bemærkningerne til lovforslaget. Hermed anbefaler jeg det til velvillig behandling i det høje ting.

Formanden: Ligeledes udenfor dagsordenen har det ærede medlem fru Ragnhild Andersen ordet for som ordfører for forslagsstillerne at fremsætte et anmeldt lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ragnhild Andersen): På den kommunistiske folketingsgruppes vegne skal jeg fremsætte forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg om forhøjelse af indtægtsgrænserne ved underholds- og enkebørnsbidrags udbetaling af det offentlige til enlige mødre, enker, enkemænd m. v. til sygekassegrænserne.

Når mit parti fremsætter dette forslag, er selve forslaget ikke nyt, ejheller de synspunkter, mit parti har nedlagt deri. Ved den seneste behandling af spørgsmålet om normalbidrags udbetaling til enlige mødre og om indtægtsgrænserne herfor — denne behandling foregik i det høje ting i marts